

Аз солҳои навадуми асри гузашта оғоз карда масъалаи каҳрамон ҳисоб кардани босмач
иҳо , ра
фтору
кирдори
онхоро
ситоиш
кардан
,
бо
«
шаҳиди
аъло
»
баробар
кардани
онҳо
шуруъ
гашт
.
Дар
байни
аҳли
илм
низ
ин
масъала
баҳсбарангез
буда
,
гуруҳе
онхоро
хоинону
душмани
халк
ва
гуруҳи
дигар
баръакс

ватанпарасту
кахрамон
медонанд

.
Хол
он
аст
,
ки
барои
комилан
чавоби
сахех
гардонидан
ба
ин
масъала
тахлил
ва
тадкики
садхо
хуччату
санадҳои
харду
дидгоҳ
лозим
аст

.

Муҳиддин Кабирӣ – раиси ба ном «Созмони шайтони миллат» дар суҳбати мустақимаш т

арики
шабакаҳои
иҷтимоӣ
иброз
дошт
,
ки
босмачихоро
хамчун
кахрамонони
миллат
мешиносад

.
Каблан

изхор
дошта
буд
,
ки
насли
саввуми
босмачихо
хастанд
.

Он нафароне, ки дар мактабҳои шӯравӣ таҳсил намудаанд, бешубҳа нисбати босмачихо нафрат доранд

.
Аммо
солҳои
90-
ум
нисбати
ин
масъала
нигоҳ
дигаргун
гардида
аз
босмачиён
кахрамонтарошӣ
карданд

.
Воқеият
он
аст
,
ки
он
замон
чанги
шахрвандӣ
буд
.
Як
тоифа
барои

нигах
доштани
хукумати
худ
мубориза
мебурд
ва
тоифаи
дигар
барои
ба
даст
овардани
хукумат

.

Босмачихо
барои
нигах
доштани
хукумати
худ
мубориза
мебурданд
ва
барои
ноил
гардидан
ба
ин
кор
аз
амалҳои
разилони
низ
даст
намекашиданд

.

Масалан

,

дар
як
баркиа

,

ки
№353,
ки

ба
ситоди
амалиёт
зидди
босмачихо
дар
Фаргона
тааллук
дорад
,
чунин
гуфта
шудааст
: «
Дастаи
Эргаш
ба
миқдори
800
нафар
рузи
дум
аст
,
ки
сокинони
уезди
Кӯкандро
террор
карда
,
даст
ба
горатгарӣ
зада
ба
калъаи
Бачкир
чонварони
зинда
ва
ашёро
мекашонанд
».

Ин санад санаи 19 октябри соли 1919 тахия гаштааст. Чӣ тавр ин воқеиятро инкор кардан мумкин аст? Босмачихо барои нигоҳ доштан кудрат даст ба ҷинойт ва ба горати

халки худ мезаданд. Пас, онхоро чӣ гуна қаҳрамон номидан мумкин аст?

Ва ё ба санади дигар, ки № 450 санаи 31 декабри соли 1920 аз тарафи Комиссариати ҳарбии отряди Хучанд тартиб дода шудааст, менигарем: «Аҳолӣ арз мекунад (мурод сокинони деҳаи Сулюкта аст) агар Хучанд нисбати босмачиҳо ягон чора наандешад, мо маҷбур мешавем, ки ба тарафи босмачиҳо гузарем, зеро онҳо моро ба зӯрӣ ба худ ҳамроҳ мекунад ва агар касе ба онҳо ёр нагардад, ўро горад мекунад, бо камчин зада сипас мебаранд».

Ин як мисоли кӯтоҳ аст, ки доир ба зулму ҷабри босмачиҳо сухан мекунад. Магар бо чунин кирдор босмачиҳо қаҳрамон гуфтан мумкин аст?

Бойгонихоро кушода чунин санадҳо ҳазорҳо адад ёфтанд мумкин аст.

Боз як бори дигар инро ҳам бояд гуфт, ки ҳаракати босмачигарӣ дар тамоми ҳудуди Осиёи Миёна ва ба истилоҳи он вақт Туркистони Ғарбӣ сар зада буд. Ба босмачиҳо афсарони ҳукумати подшоҳии рус – сафедҳо ҳам ҳамроҳ гашта буданд. Инро чӣ тавр фаҳмидан мумкин аст? Чанде пештар ин афсарони рус ҳоким буданд, акнун дӯст шуда бо босмачиҳо ҳамроҳ гардиданд? Мантӣ кучост? Дар ҳамон замон ҳам мардуми содда бо номи ислом гумроҳ мекарданд ба мубориза даъват мекарданд, имрӯз ҳам ҳамин қор амалӣ мебаранд. Муслмон будани мардумро истифода карда ба ҳадафҳои сиёсӣ истифода мебаранд.

Кӯри Юнус (Юнус Бурҳонов) дар саҳифаи фејсбукияш номаи охирин Амири Бухоро Сайид Олимхонро таҳлил кардааст. Ҳаминро ҳам бояд гуфт, ки ин

“

сайидзода

”_

ро мардум «Олими гов» мегуфтанд аз сабаби беҳирадиву ноӯҳдабароияш. Аз таърих ҷустани ҳақиқат лозим бошад, он қори гуруҳ ва ё ҳизби сиёсӣ нест, онро агар зарурати воқеӣ бошад, бояд дастаи зиёди олимони на танҳо Тоҷикистон, балки аз тамоми Осиёи Миёна ва хориҷа дар доираи таҳқиқоти илмӣ беғараз ва объективӣ ба анҷом расонанд.

Бобо ва ё бобоқалони касе, ки иштибоҳан ва ё доништа ба дастаи босмачиён

пайваستاаст, кахрамон сохтан амри дуруст нест. Армияи Сурх ва болшевикхо хам ба кирдори нодуруст даст задаанд, аммо нисбати босмачихо адолатро бештар таъмин мекарданд, ки ба манфиати аксарияти мардум буд.

Кабирӣ ва ё ягон нафар сиёсатмадор ҳуқуқ надорад, ки бе гузаронидани таҳқиқоти доманадор ин ё он тоифаро кахрамон ва ё ватанфурӯшу хоин эълон кунад.

И. Рахимов